

6.º Lingua Galega e Literatura / Unidade 5: Comentar ditos e refráns

1. Ponlles o acento gráfico ás palabras que o precisen e explica por que.

ético-cívico: as palabras con guión conservan os seus acentos

Videocámara: segue as regras xerais de acentuación

Audiómetro: segue as regras xerais de acentuación

Marítimo-pesqueiro: as palabras con guión conservan os seus acentos

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Aplica perfectamente as regras de acentuación das palabras compostas	Aplica con bastante éxito as regras de acentuación das palabras compostas	Aplica, de cando en vez, as regras de acentuación das palabras compostas	Non aplica as regras de acentuación das palabras compostas

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece e aplica as regras de acentuación das palabras compostas.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Actividade 2

Enunciado: Completa as oracións coa forma verbal indicada.

- A túa nai **dixo** que **chamases** ao chegar á casa.
- **Recollede** a roupa que **está chovendo**.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sempre conxuga e identifica os distintos tempos verbais	Conxuga e identifica bastante ben os distintos tempos verbais	Precisa axuda para conxugar e identificar os distintos tempos verbais	Non sabe conxugar nin identificar os distintos tempos verbais

Estándar de aprendizaxe avaliable

Conxuga e identifica os distintos tempos verbais.

Competencias clave

Competencia ne comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Competencia no sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Actividade 3

Enunciado: Subliña as formas verbais en infinitivo conxugado e di o que indican.

• Para facerdes este doce necesitas un bote de marmelo.

2.ª persoa do plural.

• Saíron correndo á rúa ao escoitaren o estrondo.

3.ª persoa do plural.

• Tomarei un baño ao chegarmos á casa.

1.ª persoa do plural.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sempre identifica as formas verbais en infinitivo conxugado e identifica a información que nos achegan	A maioría das veces identifica as formas verbais en infinitivo conxugado e identifica a información que nos achegan	De cando en vez, identifica as formas verbais en infinitivo conxugado e identifica a información que nos achegan	Non identifica as formas verbais en infinitivo conxugado nin identifica a información que nos achegan

Estándar de aprendizaxe avaliable

Obtén información dun texto.

Conxuga o infinitivo conxugado e emprégao de forma correcta.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Actividade 4

Enunciado: Define.

Palabras parónimas: **son as palabras que teñen similitude pola etimoloxía, son ou forma, pero non se relacionan polo seu significado.**

Palabras heterónimas: **son aquelas que, aínda que están relacionadas polo seu significado, teñen unha orixe distinta e forma distinta.**

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Expón con perfección contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas.	Expón con bastante perfección contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas.	Expón de xeito básico contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas.	Non é quen de expoñer contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas.

Estándar de aprendizaxe avaliable

Diferencia palabras parónimas e heterónimas.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia no sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Actividade 5

Enunciado: Subliña as palabras compostas e colócalle o acento gráfico ás que o precisen.

- O técnico-administrativo do concello consulta o dicionario galego-alemán.
- O portalámpadas produciu un curtocircuíto no salón-comedor.
- Estamos estudando as leis da termodinámica no curso de aeromodelismo.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sempre identifica a información solicitada nun texto, valora a súa corrección ortográfica e o escribe de xeito correcto	Case sempre identifica a información solicitada nun texto, valora a súa corrección ortográfica e o escribe de xeito correcto	Algunhas veces identifica a información solicitada nun texto, valora a súa corrección ortográfica e o escribe de xeito correcto	Non identifica a información solicitada nun texto, non valora a súa corrección ortográfica nin o escribe de xeito correcto

Estándar de aprendizaxe avaliable

Le un texto de forma fluída.

Obtén información dun texto.

Coñece e aplica as regras de acentuación das palabras compostas.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Competencia matemática

Actividade 6

Enunciado: Escribe un texto no que se inclúa unha personificación.

Resposta libre.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Escribe con perfección textos coherentes cumprindo unhas características dadas	Escribe con bastante perfección textos coherentes cumprindo unhas características dadas	Escribe con dificultade textos coherentes cumprindo unhas características dadas	Non escribe textos coherentes que cumbran unhas características dadas

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece o concepto de figura ou recurso literario.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en conciencia e expresións culturais

Actividade 7

Enunciado: Indica o recurso que aparece en cada estrofa.

Dáme o doce desespero
de non saber se me quere
morréndome do que a quero!
Ramón CABANILLAS

Paseniño, paseniño
vou pola tarde calada
de Bastabales camiño
Rosalía DE CASTRO

Hipérbole

Repetición

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Diferencia perfectamente personificacións, repeticións e hipérboles	Diferencia, a maioría das veces, personificacións, repeticións e hipérboles	Precisa axuda para diferenciar personificacións, repeticións e hipérboles	Non sabe diferenciar personificacións, repeticións nin hipérboles

Estándar de aprendizaxe avaliable

Le un texto de forma fluída.

Identifica personificacións, repeticións e hipérboles.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Competencia en conciencia e expresións culturais

Actividade 8

Enunciado: Explica o que quere dicir o refrán: «*Maio ventoso, para o labrego fermoso e para o mariñeiro penoso*».

Cando en maio vai vento e bo para o agro e non para o mar

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sabe extraer e analizar perfectamente as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns	Sabe extraer e analizar con bastante corrección as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns	Sabe extraer e analizar, con dificultade, as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns	Non sabe extraer nin analizar as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns

Estándar de aprendizaxe avaliable

Extrae e analiza as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en conciencia e expresións culturais

Competencia no sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Actividade 9

Enunciado: Subliña as oracións que poderían formar parte dunha autobiografía.

- Fun a primeira neta e a primeira sobriña da familia.
- Aos doce anos trasladouse coa súa familia a Betanzos.
- Sempre mostrou grande interese pola investigación.
- O que máis lembro da miña infancia son os verán na praia.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sabe diferenciar perfectamente as características da autobiografía	Sabe diferenciar a maioría das características da autobiografía	Precisa axuda para diferenciar as características da autobiografía	Non sabe diferenciar as características da autobiografía

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece o concepto de autobiografía e redacta textos que poidan formar parte dunha.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en conciencia e expresións culturais

Actividade 10

Enunciado: Completa.

- Unha autobiografía é un relato sobre a **vida** dunha persoa contada por **ela mesma**. Este tipo de escritos está relatado en **primeira** persoa.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Completa correctamente textos con contidos referentes á autobiografía	Completa con un erro textos con contidos referentes á autobiografía	Completa con dous erros textos con contidos referentes á autobiografía	Completa con tres erros textos con contidos referentes á autobiografía

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece o concepto de autobiografía e redacta textos que poidan formar parte dunha.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Actividade 11

Enunciado: Localiza as palabras compostas do texto e indica por que levan ou non acento gráfico.

Ao chegarmos ao xardín observamos que estaba cheo de follas, algunhas **movíanse** desaforadamente co vento, e outras saían despedidas **voando** nun remuíño tolo, ata caeren sobre o lousado da beirarrúa para, pouco despois, emprenderen unha nova carreira. Semellaban pequenos papaventos movidos por fíos invisibles. **Fora** unha noite de temporal e agora, xa de mañá, o vento continuaba. O meu tío **tivo** que axudar a un home que corría detrás do seu sombreiro, traveso e rebuldeiro; mentres, a súa muller, comentaba de xeito cómico festivo: «Cando **chove**, chove: cando neva, neva; mais, cando vai vento, ese si que é mal tempo».

Papaventos, non leva acento gráfico porque segue as regras xerais de acentuación. Cómico-festivo, leva acento gráfico porque ao estar separada por guión mantén ese acento.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Le correctamente un texto e localiza e analiza a información que este nos achega	Le correctamente un texto e localiza e analiza con bastante exactitude a información que este nos achega	Le un texto con dificultade un texto e necesita axuda para localizar e analizar a información que este nos achega	Non le correctamente un texto nin localiza e analiza a información que este nos achega

Estándar de aprendizaxe avaliable

Le un texto de forma fluída.
Obtén información dun texto.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística
Competencia en sentido de iniciativa e espírito emprendedor
Competencia en conciencia e expresións culturais

Actividade 12

Enunciado: Coloca o acento gráfico nas palabras que o precisen.

- Detectouse un problema científico-técnico no lanzamísiles do portaavións.
- Os radioíntes seguiron con interese a programación lúdico-festiva de onte.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sabe aplicar con corrección as regras de acentuación das palabras compostas	Sabe aplicar con bastante exactitude as regras de acentuación das palabras compostas	Precisa axuda para aplicar as regras de acentuación das palabras compostas	Non sabe aplicar as regras de acentuación das palabras compostas

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece e aplica as regras de acentuación das palabras compostas.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia matemática e competencia básicas en ciencia e tecnoloxía

Competencia para aprender a aprender

Actividade 13

Enunciado: Localiza no texto os infinitivos conxugados e di o que indican.

Caeren e emprenderen, indican 3.ª persoa de plural. Chegarmos indica 1.ª persoa do plural.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sempre identifica as formas verbais en infinitivo conxugado e a información que achegan	Identifica a maioría das formas verbais en infinitivo conxugado e a información que achegan	Precisa axuda para identificar as formas verbais en infinitivo conxugado e a información que achegan	Non identifica as formas verbais en infinitivo conxugado nin a información que achegan

Estándar de aprendizaxe avaliable

Obtén información dun texto.

Conxuga o infinitivo conxugado e emprégao de forma correcta.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Actividade 14

Enunciado: Substitúe as expresións subliñadas por infinitivos conxugados.

- Chamouvos para que vaiades con el? **irdes**
- É mellor que chamemos antes de ir. **chamarmos**
- Para que remates iso precisas axuda. **rematardes**

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sabe conxugar con corrección o infinitivo conxugado.	Sabe conxugar con bastante corrección o infinitivo conxugado.	Precisa axuda para conxugar con corrección o infinitivo conxugado.	Non sabe conxugar con corrección o infinitivo conxugado.

Estándar de aprendizaxe avaliable

Conxuga o infinitivo conxugado e emprégao de forma correcta.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Actividade 15

Enunciado: Comenta o refrán que aparece no texto

Resposta libre.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Extrae e analiza correctamente as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns	Extrae e analiza con bastante corrección as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns	Cústalle extraer e analizar as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns	Non é quen de extraer e analizar as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns.

Estándar de aprendizaxe avaliable

Extrae e analiza as ensinanzas que transmiten os ditos e refráns.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en conciencia e expresións culturais

Competencias sociais e cívicas

Actividade 16

Enunciado: Analiza as formas verbais destacadas do texto.

Movían (3.ª persoa singular do copretérito ind. de mover); **Tivo** (3.ª persoa de singular do pretérito de ind. de ter); **Voando** (xerundio de voar); **Fora** (3.ª persoa de singular do antepretérito de ind. de ser); **Chove** (3.ª persoa de singular do presente de ind. de chover).

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Sempre conxuga e identifica os distintos tempos verbais	Sabe conxugar e identificar os distintos tempos verbais	Precisa axuda para conxugar e identificar os distintos tempos verbais	Non sabe conxugar nin identificar os distintos tempos verbais

Estándar de aprendizaxe avaliable

Conxuga e identifica os distintos tempos verbais.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Competencia en sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Actividade 17

Enunciado: Busca no texto unha parella de cada tipo de palabras e escribe tres máis coas que completar a táboa.

Heterónimas	Parónimas
Home-muller	Fíos-tío
Resposta libre	

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Diferencia correctamente palabras heterónimas e parónimas	Diferencia, con bastante corrección, palabras heterónimas e parónimas	Diferencia, con dificultade, palabras heterónimas e parónimas	Non diferencia palabras heterónimas e parónimas

Estándar de aprendizaxe avaliable

Diferencia palabras heterónimas e parónimas.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Actividade 18

Enunciado: Escribe as diferenzas entre palabras parónimas e heterónimas.

Unhas, as heterónimas, teñen relación no significado e outras, as parónimas, teñen similitude por etimoloxía, son ou forma.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Expón con perfección contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas	Expón con bastante perfección contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas	Expón de xeito básico contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas	Non é quen de expor contidos relacionados coas palabras parónimas e heterónimas

Estándar de aprendizaxe avaliable

Diferencia palabras heterónimas e parónimas.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia en sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Actividade 19

Enunciado: Copia as figuras literarias que aparecen no texto e indica cales son.

Semellaban pequenos papaventos movidos por fíos invisibles. **Metáfora.**
seu sombreiro, traveso e rebuldeiro. **Personificación.**

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Coñece á perfección o concepto de figura literaria e as identifica nos textos.	Coñece con bastante exactitude o concepto de figura literaria e as identifica, case sempre, nos textos.	Cústalle explicar o concepto de figura literaria e identificalas nos textos.	Non coñece o concepto de figura literaria nin as identifica nos textos.

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece o concepto de figura ou recurso literario.
Identifica personificacións, repeticións e hipérboles.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística
Competencia para aprender a aprender
Competencia en conciencia e expresións culturais

Actividade 10

Enunciado: Podería ser o texto inicial unha autobiografía? Por que?

Si porque está escrito en primeira persoa e narra feitos que lle aconteceron.

Rúbrica			
Excelente	Satisfactorio	Elemental	Inadecuado
Coñece con total precisión as características da autobiografía.	Coñece con bastante precisión as características da autobiografía.	Cústalle explicar as características da autobiografía.	Non coñece as características da autobiografía.

Estándar de aprendizaxe avaliable

Coñece o concepto de autobiografía e redacta textos que poidan formar parte dunha.

Competencias clave

Competencia en comunicación lingüística

Competencia para aprender a aprender

Competencia co sentido de iniciativa e espírito emprendedor